

Tyresö kommun
Kommunchefens stab/Ekonomi
Ekonomichef Dan Näsman
08-5782 9140

9 14
TJÄNSTESKRIVELSE

Datum 2008-05-08

1 (5)

Diarienummer

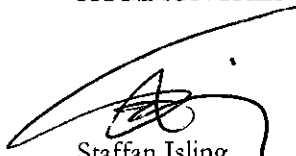
Mottagare

Ekonomiska regler för resultatenheter

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås godkänna här föreslagna regler för resultatenheter samt besluta att de ersätter tidigare gällande regler för resultatenheter.

KOMMUNCHEFENS STAB

Staffan Isling
Kommunchef

Dan Näsman
Ekonomichef

0. Sammanfattning

Inom kommunen har sedan början av 1990-talet tillämpats ett system med interna resultatenheter. Från början skiljde sig resultatenheternas befogenheter i olika hänseenden från dem som gällde inom andra enheter. Utvecklingen har därefter inneburit att det som numera skiljer resultatenheterna från övriga enheter är att de får ersättning för utförda prestationer istället för en fast budgetram (med några undantag) och att de har möjlighet att bedriva en mer långsiktig hushållning genom att de får föra med sig ekonomiska överskott eller underskott mellan åren.

Reglerna för resultatenheter har under årens lopp vid flera tillfällen diskuterats, modifierats och förtydligats. Det finns därför ett behov av att i ett dokument samla de regler som ska gälla fortsättningsvis.

Det förslag som redovisas här skiljer sig från hittills gällande regler i huvudsak genom att det läggs ett större ansvar på nämnderna att utforma tillämpningsregler för sina resultatenheter och att ingripa när ekonomisk obalans befaras för någon resultatenhet.

1. Kommunfullmäktiges ekonomiska styrning

Kommunfullmäktiges tilldelning av driftmedel för olika verksamheter och ändamål sker i form av ett antal programanslag, f n drygt ett tjugotal. Exempel på sådana anslag är förskola, grundskola, omsorg om funktionshindrade och bygglovsverksamhet. Var och en av kommunens sex verksamhetsdrivande nämnder har därmed ekonomiskt ansvar för ett eller flera programanslag.

Eftersom medelstillelningen till olika program är uttryck för den politiska prioriteringen mellan olika verksamhetsområden får nämnderna inte omfördela medel mellan de olika programanslagen. Från denna huvudregel finns undantaget att ”nämnderna under budgetåret får besluta om smärre omfördelningar mellan sina anslag om det krävs för att inte överskrida sin samlade budget eller för att förbättra måluppfyllelsen” (KF 2004-11-18).

Varje nämnd har härigenom ett ansvar att varje budgetår begränsa nettokostnaderna till den samlade medelsram kommunfullmäktige tilldelat nämndens olika verksamheter. Avsteg från denna regel kan förekomma som förklaras av att nämndens resultatenheter återställer tidigare underskott (minskar årets nettokostnad) eller förbrukar tidigare överskott (ökar årets nettokostnad) enligt avsnitt 3.

2. Kostnadsstyrning och resultatstyrning

Inom kommunen tillämpas två olika grundprinciper för den ekonomiska styrningen av verksamheterna, dels budgetstyrning och dels resultatstyrning.

Budgetstyrning innebär att kostnaderna för den verksamhet som enheten i fråga bedriver varje år måste begränsas till den budgetram som tilldelats för verksamheten. Enheter som

ekonomiskt styrs på detta vis kallas budgetenheter. Chefen för en sådan enhet har ett budgetansvar.

Resultatstyrning innebär att den enhet som bedriver verksamheten för ett budgetår från nämndens anslagsmedel får en i förväg bestämd ersättning för varje prestation som utförs. Denna styrform förutsätter att de prestationer som ska utföras under året är tillräckligt många och enhetliga för att det ska vara möjligt att beräkna en enhetskostnad som ger enheten tillräckligt tydliga och relevanta ekonomiska förutsättningar. Exempel på prestationer som kan prissättas på detta vis kan vara förskoleplatser, utbildning av grundskoleelever eller gymnasieelever, hemtjänststimmar eller vård dygn inom äldreomsorg eller tillhandahållande av lokaler. Enheter, för vilka resultatstyrning tillämpas, benämns resultatenheter. Chefen för en sådan enhet har ett resultatansvar, som normalt innebär att kostnaderna ska begränsas så att de inte överstiger intäkterna för de prestationer som genomförs under året.

Oavsett om budgetstyrning eller resultatstyrning tillämpas tar den ekonomiska styrningen i första hand sikte på att uppnå full kontroll över utnyttjandet av anslagsmedel, dvs nettokostnaderna. Till många verksamheters finansiering bidrar även andra intäkter än anslagsmedel, t ex brukaravgifter eller uppdragsintäkter. När en enhets budget beslutas ska den beräknade totala finansieringen klart framgå. Om de externa intäkterna under budgetåret blir lägre än de beräknade måste kostnaderna sänkas i motsvarande utsträckning så att utnyttjandet av anslagsmedel inte blir högre än vad som tilldelats. Om de externa intäkterna istället blir högre än beräknade kan de utnyttjas inom ifrågasatt verksamhet så länge som det inte är fråga om avvikelser som innebär väsentligt avsteg från beslutade mål och åtaganden eller som innebär att verksamhetens ekonomiska risker ökas. Alla sådana avvikelser från ursprunglig budget redovisas och kommenteras i den löpande uppföljningen under året.

För två verksamheter, dels renhållning och dels vatten- och avlopp, ställer gällande lagstiftning krav på resultatutjämnning mellan åren eftersom de avgifter som tas ut för att täcka kostnaderna för dessa verksamheter inte får överskrida självkostnaden. Ekonomiskt över- eller underskott ett år regleras under kommande år så att dessa verksamheters självkostnader i det långa loppet precis täcks av de avgifter som brukarna betalar.

För övriga verksamheter är kommunen fri att välja den form för ekonomisk styrning som är mest ändamålsenlig med hänsyn till verksamhetens art och förutsättningar, de mål som ska uppnås och kraven på effektivitet och god hushållning.

Det ankommer i första hand på respektive nämnd att pröva om en verksamhet ska drivas inom ramen för budgetenheter eller resultatenheter. Nämnd som önskar inrätta eller avskaffa resultatenheter inom sina verksamhetsområden lämnar förslag om det till kommunstyrelsen som fattar slutligt beslut.

3. Gemensamma regler för resultatenheter

En förutsättning för att ett system som bygger på ersättning för utförda prestationer skall kunna tillämpas är att de prestationer som ersätts är klart beskrivna till innehåll och kvalitet.

Därför måste det inför varje budgetår finnas ett kontrakt mellan resultatenhet och ansvarig nämnd. Av kontraktet ska klart framgå vilka prestationer som avses och vilken ersättning som resultatenheten får för dem. Vidare ska framgå bl a vilka kvalitets- och andra egenskaper som prestationerna ska uppfylla för att överenskommen ersättning ska betalas, liksom hur ersättningen justeras om prestationerna inte uppfyller de angivna kraven (t ex om resultatenheten inte utfört alla åtaganden enligt sin enhetsplan). På motsvarande vis ska det framgå om det finns omständigheter som kan föranleda tilläggsersättning. Kontraktet ska också innehålla en budget av vilken det bl a framgår vilken prestationsvolym som beräknas för året. En sammanfattad redovisning av de kontrakt en nämnd har träffat med sina resultatenheter inför ett budgetår redovisas för kommunstyrelsen senast i mars månad det aktuella budgetåret.

En resultatenhet som under ett år inte har lyckats begränsa sina kostnader så att de motsvarar årets prestationsersättningar, och därigenom redovisar ett underskott, måste återställa underskottet senast under det andra budgetåret efter att det har uppstått. Finner nämnden, av något skäl, att en resultatenhet saknar egna förutsättningar att reglera ett underskott ska det regleras mot nämndens anslag.

En resultatenhet som under ett år har uppnått ett överskott har rätt att till kommande år (utan särskild tidsgräns) föra över och förbruka detta, med den begränsningen att det överskott som förs över aldrig får överstiga fem procent av årets prestationsersättningar. (Begränsningsregeln gäller inte för VA- och renhållningsverksamheterna.)

När resultatenheter under ett år förbrukar överskottsmedel som tidigare har tjänats in kan det medföra att kostnaderna det året blir högre än vad som anslagits i nämndernas budgetramar. I Strategi- och budgetplanen måste därför en buffert sättas av inom finansförvaltningen för att förhindra att årets resultat för hela kommunen blir lägre än vad

som motsvarar en långsiktigt god hushållning enligt de av kommunfullmäktige antagna riktlinjerna. Denna buffert får normalt beräknas med utgångspunkt från de prognoser som lämnas i samband med att delårsbokslut upprättas för året innan aktuellt budgetår.

Dessa regler ersätter alla tidigare beslutade regler för resultatenheter.